

& PODIUM

Sarah Vanhee in CAMPO Gent

**PRATEN OVER
KUNST ALS
KUNSTWERK**

Met 'Untitled' laat kunstenaar Sarah Vanhee je als bezoeker aankloppen bij wildvreemden. Zij vertellen je wat kunst voor hen betekent en wat zij zelf in hun woning als kunst koesteren, gaande van keramische potten tot zoutdeegsculptuurtjes of een uitzicht op een plein. Niet alleen nodigt het project uit tot reflectie over de beginselen van kunst en de mechanismes van de kunstwereld, tegelijk staat de persoonlijke ontmoeting ook voor een bijzondere ervaring.

Julie RODEYNS

SARAH VANHEE, 'UNTITLED', 2012, FOTO: L. BERNAERTS

Hoe het brede publiek warm maken voor kunst: het is een topic dat recent menig professioneel debat domineerde. Kunst heet voor vele mensen een ver-van-mijn-bed-show, is de algemene teneur. In Nederland, waar Vanhee woonde toen ze het project 'Untitled' aanvatte, klonk het ten tijde van de aankondigde (en ondertussen doorgevoerde) cuts in subsidiemiddelen inderdaad en misschien wel extremer dan elders dat kunst een linkse hobby is. In die context rijpte bij de kunstenaar het idee om 'gewone' mensen – mensen die niet professioneel maar ook niet als amateur met kunst bezig zijn – aan het woord te laten over enerzijds welke 'kunst' ze in huis koesteren en anderzijds wat zij over kunst en de kunstwereld denken.

ZAK in Turnhout

Lezers van De Morgen kennen cartoonist ZAK ongetwijfeld als de huistekenaar van deze krant: dagelijks becommentarieert hij er het nieuws door middel van een cartoon. Op vraag van Jef Geys toont de Warande op de speelplaats van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten van Turnhout de tekeningen van ZAK die gedurende het jaar 2010 in de Morgen verschenen. De kunstenaar vindt dat de bijdragen van ZAK een snelle en duidelijke weergave zijn van de ontwikkelingen in onze maatschappij, die ons allemaal aanbelangen. De bladzijden van de krant worden in hun geheel aangeplakt als een muurkrant in het kader van Turnhout 2012. De tentoonstelling loopt van 15 september tot 11 november: in het eerste weekend op za van 19-22u en op zo van 10-17u; in de tijd nadien tijdens de openingsuren van SASK.

www.warande.be

Krijg je dan niet snel platte reacties? Vanhee: "Ik werk intensief samen met de mensen die aan het project participeren. Ik interview hen eerst en daarna zoeken we samen naar wat ze aan een bezoeker zouden willen of kunnen vertellen. Het gaat dus niet om banale praat, ze hebben er vanuit onze dialoog op doorgedacht. Wat mij opviel was dat de deelnemers zeer genuanceerd zijn in hun mening over kunst. Als het project iets toont, dan wel hoe een kunstopvatting doordrongen is van de sociale achtergrond, de opvoeding, de opleiding, persoonlijke aspecten. De 'Jan Modaal' die we in de kunstwereld zo hard zoeken te bereiken bestaat niet".

Wie 'Untitled' wil bezoeken ontvangt een kaart en een adres waarmee je individueel je weg naar een huis van een participerende deelnemer kan vinden. Vanhee: "Het idee dat je lukraak in de stad kan wandelen en aanbelt bij een vreemde, die je als een gast ontvangt, vond ik erg belangrijk. Het project heeft voor mij ook een fysieke motivatie. Tal van kunstfestivals, manifesta's of biënnales strijken vanuit een bepaald dictaat over wat 'goede kunst' is neer in een omgeving. Dat terwijl in de huizen rondom ook kunst aanwezig is, die je nooit te zien krijgt, omdat die vaak niet door de officiële kunstwereld erkend wordt als 'goede' kunst. Dat zichtbaar maken is een belangrijke intentie van het project."

Zo komt ook het onderscheid tussen kunst in de publieke en privéruimte in het vizier – een onderscheid dat de participanten trouwens ook zelf blijken te maken. Vanhee: "Bijvoorbeeld noemen ze zich fan van pakweg Van Gogh, maar zien ze geen Van Gogh in hun leefruimte passen. Met 'kunst' die ze in huis hebben, moet er een emotionele band zijn. Voor kunstprofessionals die 'Untitled' bezochten blijkt dat erg confronterend. Het zet aan het denken over wat je verliest wanneer je het professionele kunstterrein binnenstapt: het (emotioneel) gewicht dat een object kan hebben, wat een kunstwerk kan betekenen of hoe het van persoonlijk belang kan zijn voor iemand."

Blijft de vraag: is wat de participanten 'kunst' noemen wel kunst? Vanhee: "Vele participanten vroegen mij of ik wat zij als kunstwerken wilden voordragen wel kunst vond, terwijl het voor mij in het kader van dit project pas kunst werd, wanneer zij vonden dat het kunst was".

Kan alles dan kunst zijn? In volle voorbereiding voor nieuwe versies van 'Untitled' in Gent en Frankfurt wordt deze vraag voor Vanhee steeds urgenter. "In Frankfurt heeft men nog een heel klassiek beeld van kunst, musea zijn er nog instituten. Dat heeft te maken met de cultuurpolitiek van die stad. In Gent heeft zich misschien wel vanuit 'Chambres d'amis' een andere traditie ontwikkeld. Mensen stellen zich er veel geëmancipeerder op. Ze zien zichzelf als co-scheppers, ze hebben meer interesse in de rol van participant dan in die van toeschouwer: ze willen aan iets deelnemen, liever dan naar iets kijken. Ze zijn ook erg frank en vrij in hun opvatting over wat kunst kan zijn: een voor de deur afgeleverde pizza waar mieren overheen kruipen heet bijvoorbeeld voor iemand al kunst. Enerzijds is het mooi hoe ze zo ongedwongen in hun huis en hoofd laten kijken. Anderzijds doet het ook nadenken: wat impliceert dat, waar brengt dit ons? Misschien moeten we het niet uit de weg gaan om een antwoord te blijven zoeken op die vraag 'Wat is kunst'? En ons af te vragen wat het tegenwoordig nog betekent om 'toeschouwer' te zijn."

Sarah Vanhee, 'Untitled', op 21, 22, 23, 28, 29 en 30 september in CAMPO, Fratersplein 7, Gent.
www.campo.nu en www.sarahvanhee.com